

Vuosi jolloin luovuin autostani

Vuonna 2007 kirjailija **Jarkko Tontti** myi autonsa romuttamoon kahdellakymppillä. Joidenkin mielestä vihreät myivät yhtä halvalla periaatteensa päästäkseen hallitukseen, Tontti kirjoittaa vuodenvaihteen puheenvuorossaan.

Tammikuussa 2007 vihreiden **Johanna Sumuvuori** soitti minulle ja pyysi ehdokkaaksi eduskunta-vaaleihin. Lupasin miettiä.

Ensimmäinen kirjani, runokokoelma *Vuosikirja*, oli ilmestynyt keväällä 2006. Pian sen jälkeen olin jättänyt vihreiden eduskuntaryhmän, jossa olin työskennellyt eduskunta- ja lainsäädäntösihteerinä.

Olin vakuuttunut, että **Honoré de Balzac** oli oikeassa sanoessaan, että kirjailijan elämä on koiran elämää, mutta se on silti ainoa elämisen arvoinen elämä. Ainakin ihmiselle, joka enemmän kuin mitään muuta haluaa kirjoittaa.

Tuumittuani hetken vastasin Johannalle ei kiitos. Olin nähnyt politiikkaa liikaa ja liian läheltä.

Mielestäni välähtävät muistikuvat eduskunnan saunan pukuhuoneesta, jossa rivi kepukönsikkäitä, ay-roikaleita ja kokoomusääjiä röyhähteli mielipidekirjoittelija **Aarno "Loka" Laitisen** johdolla. Seura tekee kaitaisekseen. Mikä tahansa ihmis-kohtalo on parempi kuin havahtua joskus kuuluvansa siihen joukkoon.

Aikuvuoden kirjoitin *Luokkakokous*-romaaniani ja seurailin vaihtuvaa valitusta. Eduskuntahuutua kertoivat, että jos vaalitulokset suinkin sallisi, punamultahallitus jatkaa.

Ei sallinut, ei jatkanut. Kokoomus nousi dramatisesti, ja valtionhoitajapuolue Sdp lähti pysyvänolaiseen laskuun.

Samoin kävi vaaleissa 1987, kun kokoomus sai yhdeksän lisäpaikkaa. Myös silloin nousukauden läineet löivät korkeina.

Kun pörssikurssit kohisevat kohti kattoa, keski- ja pienituloiset kuvittelevat olevansa hyväosaisempia kuin oikeasti ovat. Tämä porukka äänesti taas omia fantasioitaan ja kokoomusta, vaikka vain rikaiden kannattaisi kokoomusta äänestää.

Ensi töikseen kokoomus kirjautti hallitusohjelman perintöveron poiston perheyrittäjäksi. Iso tulonsiirto hyväosaisille.

Moni sairaanhoitaja äänesti kokoomusta. Heihin vetosivat epämääräiset lupaukset tasa-arvotopusta. Tehyn työtaistelu osoitti, että kokoomus on siltäkin kokoomus. Sairaanhoitajat muistavat tämän vuoden pitkälle tulevaisuuteen.

Kesken *Luokkakokouksen* synnytyksien kävelin Hakaniementorin halki. SAK:n seinää peitti valtava juliste, jossa irstaan olinen rasvamaksajia mässäili.

Vilpitön ajatukseni oli, että joku SAK:n johtaja on saanut kuvansa seinään järjestön satuvuotisen historian kunniaksi. Tai ehkä joku demariäijä, mikä on yksi yhteen sama asia.

Mutta ilmoitus kertoi miehen olevan työläisiä halveksiva ökyporvari.

Hyvinvoinnin ja pahoinvoinnin rajalinjat kulkevat nykyään tyystin toisalla kuin Sdp:n syntyaikoina sata vuotta sitten. Nyky-Sdp ajaa eliittidunarien etuja ja tekee niin kuin SAK:ta hallitsevat metalli- ja paperimiehet käskivät. Ja kaas, paperikoneen hoitamisesta saa 4 500 euroa kuussa. Ihmisten hoitamisesta sairaalassa tai päiväkodissa räkäiset paritonna.

Puhumattakaan apurahoilla kärvistelevistä tieteen- ja taiteentekijöistä, joista suurella osalla ei ole edes sosiaaliturvaa. Ei minullakaan. En voi jäädä sairauslomalle tai työttömäksi, eläkettä ei kerry. En ole ainoa taiteilija tai tieteen tekijä, joka tulopoliitti-

sia edunvalvontavääntöjä katselemaan tuntee äärimmäistä vieraantuneisuutta.

Jos joku ehdottaisi edes vitšinä, että levyseppähitsaajien tai sairaanhoitajien työehdot muutettaisiin samanlaisiksi kuin ovat apurahalla kitkuttavan taiteilijan tai tieteilijän vastaavat, ammattiliitot pysäyttäsivät koko maan, heti. Kiitos tasa-arvoisen ja kaikille yhteisen hyvinvointivaltion pystyttämisestä, Sdp.

Ei liene tarpeellista edes muistuttaa, että ne oikeasti huono-osaiset suomalaiset – pitkäikäistyöttömät, yksinhuoltajat tai pätkätyöläiset – eivät voi edes haaveksia ansiosidonnaisista herkuista, joilla SAK-miehet mässäävät.

Muutakin isoa nytkähti vuoden aikana liikkeelle. Ilmastonmuutoksesta alkoivat puhua muutkin kuin ympäristöihmismies. Vuonna 1986 **Osmo Soininvaara** kirjoitti kirjassaan *Ratkaiseva aika*, että ilmastonmuutos on politiikan keskeisimpiä kysymyksiä. Jotain oireellista oli siinä, että Soininvaara ei enää ollut ehdokkaana tämän vuoden eduskuntavaaleissa. Ei tarvinnut, viesti oli vihdoon mennyt perille.

Keväällä luovuin autostani. Tein sen osittain silkkaa itsekkyyttäni. Havahtuin moneen asiaan yhtä aikaa. Minulla on rajallinen määrä minuutteja käytössäni, sitä kutsutaan elämäksi. Turhin tapa käyttää niitä on katsastukseen, renkanvaihtoon tai auton vuosihooltoon jonottaminen.

Bussissa ja junassa voin lukea, ratissa en. Tajusin pääseväni linja-auto ja taksi -yhdistelmällä kesähuvilalleni vaivattomammin ja halvemmalla kuin omalla autolla.

Myin autoni romuttamoon kahdellakymppillä. Monen mielestä vihreät myivät yhtä halvalla periaatteensa päästäkseen hallitukseen. Mutta jos ylipäänsä mihinkään haluaa vaikuttaa, on oltava valmis kompromisseihin myös ikävien tyyppien kanssa. Vaihtoehtona on huudella sivusta ilman vaikutusvaltaa. Tämä tunnetaan nimellä Vasemmistoliihto.

Vihreiden tulokunto mitataan nyt siinä, mitä he saavat aikaan porvarien puristuksessa. Taiteilijoiden ja tutkijoiden sosiaaliturvan korjaaminen näyttäisi nytkähtäneen hivenen eteenpäin. Samaa sukupuolta olevien parien perheen sisäinen adoptio etenee. Yksinhuoltajat ja opiskelijat saivat lisää rahaa. Kokoomusta ohjeistavan elinkeinoelämän ilmastonmuutosvä-

hätely on saatu kuriin. Jotain edes. Vihreiden suurempi ongelma on puoleen sisällä. 2005 puheenjohtajaksi valittiin kokematon **Tarja Cronberg**. Hän putosi eduskunnasta, mutta hänet nostettiin silti ministeriksi ohii raskaan sarjan poliitikkojen **Heidi Hautalan** ja **Anni Sinnemäen**. Pohjoiskarjalaisten susivihajien keskellä luoviva Cronberg on korvannut vihreiden globaalin oikeudenmukaisuuden agenda yhä enemmän kepu-tyylisellä ky-

läpolitiikoinnilla. Ei hyvältä näytä.

Maseudun pyhitetty asema näkyi tänä vuonna etenkin EU-liittymissopimuksen artiklan 141 ympärille pystytetystä spektakkelista. Sen perusteella valtio on maksanut siirtymäkauden tukea Etelä-Suomen viljelijöille. Kun EU:n komissio yritti taas edes hivenen järkipäristää maataloustuotantoa, Suomessa käynnistettiin massiivinen lobbauksineisto viljelijöiden etuoikeuksien turvaamiseksi.

Varakkaan ihmisjoukon saavutettujen etujen puolustaminen muutettiin mediasa kansalliseksi kohtalonkysymykseksi. Mitä on kansallinen etu? Silkkää valehtelua. Kyse on joidenkin ihmisten eduista joidenkin toisten kustannuksella.

Sankka on se joukko, joka yhä reagoi ruokaan selkämällä ja uskoo silmät ummessa propagandaa "puhtaasta suomalaisesta ruoasta".

Ruokanationalismi on herätysliikkeistämme suurin. Ja mikä ettei, kun joukko ihmisiä päätyökseen lietsoo tätä huuhaata: tukiaisiviljelijät, elintarvikekauppa ja -teollisuus, maaseudun pulleat pikkupomot sun muut satraapit.

Ja tietysti Suomen Keskustaksi kutsuttu MTK:n eduskuntatoimisto, jonka poliittisesta vallasta lopulta on kyse.

Kansantaloudellisesti maataloudella ei ole mitään merkitystä. Se on pelkkää nostalgialla, muinaisen maaukon ja elämäntavan tekehengitystä, johon mätetään tolkkua määrää valtion rahaa.

Jos suomalaisissa otsalohkoissa olisi hippunenkin järkeä, ruoka ostettaisiin sieltä, missä sitä luonnonolojen perusteella kannattaa tuottaa. Siitä hyötyisi suurin osa suomalaisista, toisin kuin pohjoiskoreasta omavaraisuuskahjoudesta.

Näen paljon vaivaa välttäkseni kotimaisten elintarvikkeiden ostamista. Ostan niin paljon kuin mahdollista ulkomaisia luomu- ja reilun kaupan tuotteita.

Se on ihmiskunnan yhteisen edun mukaista. Reilun pelin säännöillä toimiva kansainvälinen kaupankäynti on parasta kehitystapaa. Toivotomalta tuntuva tie kohti rauhallisempaa maapalloa voisi edes alkaa, kun ihmiskunta kytketty yhteen keskinäisten riippuvuuksien verkostoon. Työnjaosta hyötyvät kaikki.

Kuljetuksiin kulua energia on häviävän pieni osa elintarvikkeen elinkaaresta, mistä MTK:n rahoittama lähiruokalobby väkenee. Lähiruoka on vain uusi nimi ruokanationalismille, jota kotimainen agribisnes surutta levittää.

En syö tapettujen eläinten palasia, ja toivon, että moni muukin jättää hunajabroilerit ja sian riekaleet ostamatta tämän vuoden jälkeen. Salaa kuvatut videot suomalaisilta paljastivat, että tämä julkisen vallan erityisessä suojeluksessa oleva elinkeino on usein pelkkää eläinräkkyästä.

Esellä ympäri maailmaa naureskeltiin Norjan prinsessalle **Märtha Louiselle**, joka kertoi yliuonollisista kyyvistä ja perustamasta enkelikoulusta.

Tiedoksenni: jokainen Suomen koulu on enkelikoulu. Kaikissa maamme kouluissa lapsille opetetaan "omaa uskontoa", eli huoltajien muodollisen uskontokunnan mukaista uskonnollista oppia. Tämä tarkoittaa useimmiten jotakin kristinuskon lahkosta, joista suosituin on evankelis-luterilainen uskontokunta. Sen oppeihin enkelit kuuluvat varsin keskeisesti.

Uskonnonvapaus on Suomessa pelkkä viitsi. Kahdeksanvuotias tyttöni on kyllästetty kristillisillä enkelikuvaelmilla ja laulemilla päiväkodissa ja koulun juhlatilaisuuksissa, vaikka hän ei kuulu mihinkään uskontokuntaan.

Valtionkirkon jäsenmäärän syöksykierte on säikäyt-

tänyt kirkon fiksiuimiston, ja se yrittää vimmaisesti häivyttää taka-alalle kristinuskon ytimen. Tarinat helvetin lieskoista ja taivaan nautinnoista, neitseelliset syntymät, veden päällä käveleminen sun muut ihmetteot, riittimenot, lupaus ikuisesta elämästä, enkelit, demonit ja mitä milloinkin ihmiskunta kuoleman ja elämän pelossaan onkaan keksinyt.

Mitä kiivaammoin jotain yritetään peitellä ja kätkeä, sitä varmemmin se pulpahtaa esiin. Espoolainen kaupunginvaltuutettu nosti syksyllä mekkalan Espoon etnografisen museon näyttelystä. Hänen mukaansa siinä esiteltiin vieraiden, "pakanallisten" uskontojen rituaaleja ja ties mitä taikauskoo.

Opetuslautakunta päätti vaatia vanhempien lupaa koululaisten museokäynneille. Mikä siinä näytellyssä kristittyjä oikein järkytti?

Kun ihminen näkee toisen uskonnon ulkoapäin, hän voi havahtua siihen tosiasiaan, että myös kristinuskossa on kysymys samasta asiasta.

Haluaisin tosiaan kuulla, millä uskonto ja taikausko voidaan erottaa toisistaan.

Ei mitenkään. Ei mytologioissa sinänsä mitään pahaa ole. Minäkin tykkään fantasiakirjallisuudesta. Tolkienit, raamatut, harrypotterit, kalevalat, homerokset ja muut ovat parhaimmillaan taitavasti kirjoitettua viihdettä. Toisinaan ne kertovat jotain olennaista ihmisenä olemisesta.

Ehkä ratkaisu ihmiskuntaa riivaavaan uskonnollisuuteen on kirjallisuuden opetuksen lisääminen kouluissa. Kirjallisuuden lajit tulisi tehdä nousevalle nuorisolle tutuiksi. Fantasiakirjallisuutta ei pidä sekoittaa tietokirjallisuuteen, vaikka molempia onkin hyvä lukea.

Taidan haaveksia mahdollitonta, ihmiskunnan edistymisestä kohti vapautta, veljeyttä ja tasa-arvoa, vapautta ja onnella täydennettynä.

Valtionkirkkojen pelko yhteiskunnallisen valta-asemansa menettämisestä on nimittään turha. Tiedebarometri kertoo, että 2,1 miljoonaa suomalaista uskoo astrologiaan. 1,7 miljoonaa on vakuuttunut siitä, että telepatia on totta. 1,8 miljoonaa suomalaista on sitä mieltä, että evoluutioteoria ei pidä paikkaansa tai ei ymmärrä sitä.

Ei siis huolta, rakkaat muhkeapalkkaiset piispat ja muu kirkkokansa. Uskovaisten kova ydin on ja pysyy. Ihmisyyden yö ja jumalten juhlat jatkuvat.

Elokuussa romaanini pullahti maailmaan. Luulin kirjoittaneeni ystävyydestä ja sen mahdollisuudesta, identiteetin etsimisestä ja monesta muusta ei-ollenkaan-ajankohtaisesta asiasta.

Minulle edelleen hämärästä syystä kirjaa luettiin suurten ikäluokkien vastaisena pamflettina.

Minulle valkeni, että kun julkisuuden juna kerran lähtee liikkeelle, on turha viikistä, että on väärässä vaunussa, vauhti on liian kova tai määränää ihan toinen kuin se, minne luuli ostaneensa lipun.

Ehkä oli olemassa julkilausumaton tilaus ja tarve alle nelikymppisten ärtymyksen ilmaiseiselle. Itselleni sukupolven

välinen ikuinen kitka oli vain yksi teema muiden joukossa, mutta saamani palautteen perusteella asia vaivaa monia. Suuret ikäluokat hallitsevat yhä monessa mielessä Suomea, ja heidän maailmankuvansa on ratkaisevasti erilainen kuin vaikkapa 70-luvun jälkeen syntyneiden.

Romaanin ilmestymisen jälkeen lähdin ensimmäistä kertaa Venäjälle, Kaliningradin kirjallisuusfestivaaleille. Siellä ja jouluksessa Pietarissa toisella runokeikalla havahtui siihen, kuinka paljon Venäjän suurissa kaupungeissa asuu fiksuja, länteen suuntautunutta väkeä. He kaipaavat demokratiaa ja inhoavat **Vladimir Putinia**.

Heitä pitäisi tukea. Mutta kun Putinistit voittivat epärehellisin keinoin vaalit, Suomen ulkopoliittinen johto vain kiitteli, että hyvä hyvä, tämä on Suomen etu.

Muualta Euroopassa kommentit olivat erittäin kriittisiä. Toisaalta, **Tarja Halonen**, **Ilkka Kanerva** ja **Paavo Väyrynen** ovat kaikki Kekkoslovakian kasvattaja. Mitä muuta kuin myöhiäissuomennuttuna nöyristelyä heiltä voisi odottaa?

Marraskuussa mielenterveysongelmista kärsinyt **Pekka-Eric Auvinen** surmasi Jokelan koulussa kahdeksan ihmistä muutama päivä aikaisemmin hankkimallaan käsiaseella. Sanottakoon vain tämä: Hullut ovat aina keskuudessamme. Raakaa ja mieleltään väkivaltarikollisuutta on aina ollut ja tulee aina olemaan. Oli melkoinen yllätys, että kesti näinkin kauan ennen kuin Suomessa tapahtui suurimittainen käsiaseveriryöly.

Suomi on väkiliikun suhteutettuna maapallon huippuviisikossa asiden lukumäärässä ja Euroopan huippuja väkivaltarikollisuudessa sekä itsemurhien määrässä. Hyvin usein ne tehdään laillisesti omistetuilla aseella.

Väkivalta, viha, pelko ja suru ovat totuus Suomesta.

Miksi yksittäisen ihmisen pitäisi saada omistaa pistooli? Oletko jo kysynyt kansanedustajalta, aikooko hän tehdä lakialoitteen käsiaseiden kieltämiseksi? Jos hän ei vastaa tai kiemurtelee, äänestä seuraavan kerran jotain toista, sellaista, joka edes lupaa tehdä asialle jotain.

Turhaa haaveilua. Jokela unohtuu pian ja kiilaskatseiset asefetisistit voivat huokaista helpotuksesta. Syyhän oli internetin, rockin ja **Nietzschen**, eikä niin.

Kaikki te arat pienet pojat ja miehuudestanne epävarmat metsästäjät ja muut esiharrastajat. Te voitte myös tulevaisuudessa hipelöidä aseitanne yön yksinäisyydessä, sillä niitä te pelkurit tarvitsette. Ilman aseita ette uskalla elää.

Oliko vuodessa mitään hyvää? Oli toki, tapasin kirjallisuustapahtumissa hienoja ihmisiä eri puolilla Suomea. Kirja on.

Kävin katsomassa Tennispalatsin taidemuusiossa **Juhana Blomstedtin** juhlanäytellyn, joka pisti pään pyörälle. Näin ja koin monta näytelmää.

Taide on ja pysyy, kaikesta huolimatta. Pientä toivoa lupasi myös Balin ilmastokokous. Neuvottelutuloksia oli vesitetty kompromissi, kiitos roistovaltion, jota tuskin tarvitsee nimetä. Mutta neuvottelut edes jatkuvat.

Ehkä ihmiskunta on vielä ensi vuosisadallakin, ehkä.

Jarkko Tontti